

VI Põlevkivi konverents otsis tasakaalu põlevkivi majandamisel

13. novembril 2014 juba kuuendat korda Jõhvi Kontserdimajas toimunud konverentsil oli eesmärgiks läbi ettekannete ja paneeldiskussioonide leida tasakaal põlevkivi majandamisel. Konverentsil osales kokku ligi 230 inimest ja selle korraldamist toetas Euroopa Liidu Regionaalarengu Fond.

VI Põlevkivi konverentsil keskenduti põlevkivitööstuse majandusmodelile, tööstusharu keskkonnamõjudele ja inseneride järelkasvule. Ettekannetega esinesid riigi, ettevõtete, ülikoolide ja teadusasutuste esindajad ning arvamusiidrid.

Konverentsi avakõne pidas TTÜ Virumaa Kolledži Põlevkivi Kompetentsikeskuse juhataja Kalle Pirk, kes juhtis oma kõnes tähelepanu vajadusele leida põlevkivisektoris tasakaal loodus-, majandus- ja sotsiaalse keskkonna vahel.

Esimese sessiooni moderaator, Riigikogu liige Kalev Kallemets alustas konverentsi mõttega, et eelkõige seostub põlevkivitööstus inimestega. Inimestega, kes on valinud valdkonna, mis nõuab palju pingutust, on õppinud tehnilisi erialasid ja alustanud pikaajalist karjääri jätkusuutlikus keskkonnas.

Konverentsi esimese ettekande tegi Keskkonnaministeeriumi maapõueosakonna juhataja Maris Saarsalu teemal „Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava koostamine“, mis oli jätkuks 2013 aastal esitletud ettekandele. Saarsalu tõi välja olulisemad muudatused ja arengukava koostamise hetkeseisu. Ettevõtete poolt olid ettekandjateks Viru Keemia Grupp AS-i juhatuse esimees Priit Rohumaa teemal „Kuidas riik saaks maksimaalselt teenida põlevkivi kasutusest?“ ja Eesti Energia AS juhatuse liige Margus Kaasik ettekandega „Kuidas soodustada investeringuid põlevkivitööstusesse?“. Mõlema esitluse sõnum oli: kui jätkub senine naftahinnalangus, siis lähitulevikus ei toimu investeringuid põlevkivitööstusse. Samuti jäid kõlama mõtted, et riik pole senini formuleerinud oma eesmärgid rahvuslikule ressursile, sh põlevkivile ning põlevkivitööstusele on oluline pikaajaline ja püsiv maksupoliitika. Viimase väga emotsionaalse ettekandega astus üles Keith-Neal Saluveer, OÜ Hydrogenatio R&D, kes on põlevkivi valdkonnas alustav väikeettevõtte ja Põlevkivi Kompetentsikeskuse inkubaatori klient.

Paneeldiskussoonis osalesid Margus Kaasik, Priit Rohumaa, Maris Saarsalu ja Tallinna Tehnikaülikooli energeetikateaduskonna dekaan Arvi Hamburg. Üldise arvamuse kohaselt peaks riik hea seisma arengu eest põlevkivisektoris.

Päeva teine osa oli jagatud paralleelsessioonideks, kus kõik konverentsil osalejad said osaleda just neile sobiva teemaga töögrupis.

Majanduse töögrupis esines ettekandega Eesti Energia AS geoloogia ja regulaatorsuhete valdkonnajuht Tarmo All teemal „Riigi ja ettevõtte huvide käsitlemine põlevkivi arengukavas“ ja Ado Lõhmus Keskkonnaministeeriumi asekanstler teemal „Keskkonnatasude muutmise põhimõtted ja eesmärk, peamised muudatused“.

Paneeldiskussioonis osalesid lisaks esinejatele Alexela Energia tegevjuht Marti Hääl ja Eesti Arengufondist Lembit Vali. Ettekannete ja diskussiooni käigus tõdeti, et vaatamata Keskkonnaministeeriumi plaanile alustada väliskulude hindamise meetodikate ja ressursi väärtusepõhise maksustamise mudeli väljatöötamisega, hindavad ettevõtted situatsiooni investeerimisotsuste tegemiseks liialt ebakindlaks. Ühe ohuna toodi välja majanduslikest eesmärkidest kaugenemine keskkonnanäesmärkide saavutamise nimel. Oluliseks peeti tasakaalu saavutamist nii, et elektrijaamad ja õlitechased oleksid toorainega varustatud ega seisaks paremate aegade ootel.

Keskkonna sessioonis otsiti vastust küsimusele: Kuidas leida tasakaal keskkonna ja tootmise vahel? Keskenduti kahele teemale: „Põlevkivikaevanduste veekasutuse mõju veeökosüsteemidele“, ettekandega esines Jaanus Terasmaa Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituudi vanemteadur ja „Ülevaade põlevkivi sektori tervisemõju uuringust“, ettekandega esines Hans Orru Tartu Ülikooli keskkonna- ja töötervishoiu dotsent. Sessiooni moderaatoriks oli Tallinna Ülikooli Ökoloogia Instituudi direktor Mihkel Kangur.

Jaanus Terasmaa ettekandes toodi välja järeldused, et Kurtna järvestiku pikaajalised aegread näitavad, et põlevkivitööstusel on olnud mõju, kuid järved on sellega kohanenud ja seetõttu on oluline, et kaevandusvete poolt järvedesse tulevad veehulgad püsiks ka peale kaevanduste sulgemist.

Tervisemõju uuringust selgus, et Ida-Virumaa tervisenäitajad on muust Eestist erinevad, oodatud eluiga on 6 aastat lühem, kuid seda ei saa ühiselt siduda põlevkivitööstuse mõjuga, vaid selle taga võivad olla hoopis inimeste enda tervislik käitumine.

Paneeldiskussioonis osalesid lisaks esinejatele Olavi Tammemäe Eesti Energia AS-st, Diana Revjako Viru Keemia Grupp AS-st, Indrek Tamme Maves AS-st. Ühtse sõnumina jäi kõlama, et senini ei tegeleta sisuliste keskkonnamõju uuringutega teaduslikult, vaid eksperthinnangute koostamisega, kus pelgalt kirjeldatakse ära survetegurid.

Hariduse sessiooni eesmärgiks oli leida vastus küsimusele: Kuidas tasakaalustada ettevõtte vajadusi ja haridusasutuse võimalusi?

Gaia Grossfeldt, TTÜ Mäeinstituudi turundus ja välissuhete spetsialist tegi ülevaate teemal „Mäeinseneride õppekavade ja kutsesüsteemi arengud“. Teiseks esinejaks oli Eesti Energia Kaevandused AS juhatuse esimees Veljo Aleksandrov teemal “Mäeinseneride järelkasv ja arendamine ettevõtte vaatevinklist“.

Mõlemad ettekanded tõid välja probleemid seoses mäeinseneride järelkasvuga: kaevandussektoris töötavate spetsialistide kõrge vanus, sisseastujate ja lõpetajate väike arv, keeleprobleemid, eriala populariseerimise vajadus, jm. Tasemeõpet mäenduse valdkonnas pakutakse TTÜ Mäeinstituudis ja alates 2015. a. septembrist peaerialana TTÜ Virumaa Kolledžis .

Sessiooni moderaatoriks oli Ingo Valgma, TTÜ Mäeinstituudi direktor, kes võttis sessiooni kokku mõttega, et nii ülikool, kui ka ettevõtte on saanud üle eituse staadiumist ja juba tegeletakse järelkasvu probleemidega läbi erinevate koostööprojektide, näiteks Entrum. Parima lahenduse väljatöötamiseks peavad aga kõik osapooled veel vaeva nägema.

Konverentsi kogumik, ettekanded ja pildigalerii on üleval Põlevkivi Kompetentsikeskuse kodulehel <http://pkk.ee/et/uritused/polevkivikonverentsid/2014>.